Психолінгвістичний аналіз

Радіодиктанту національної єдності — 2026

«Лист, який не закінчується»

Працювали над проєктом:
Кондратенко Софія,
Лазоренко Єлизавета,
Матюшенко Єлизавета.

Вступ

Радіодиктант національної єдності — це важлив культурна подія, яка об'єднує українців навколо рідної мови.

Цьогорічний радіодиктант ***«Лист, який не закінчується»***, автором якого став український письменник і ветеран **Артур Дронь,** привернув увагу не лише своїм змістом, а й мовними особливостями.

Артур Дронь

Текст порушує теми любові, розлуки, людської близькості, страху втрати та надії. Водночас він вирізняється емоційною насиченістю, образністю та досить складною пунктуацією.

Загальна характеристика тексту

Текст **«Лист, який не закінчується»** належить до **художньо-публіцистичного стилю.** За жанровими ознаками його можна визначити як **ліричний прозовий твір** із елементами **епістолярного жанру**, оскільки основою композиції є звернення автора до уявного адресата у формі листа.

Основна тема твору – любов, пам'ять, людська близькість, розлука та віра в майбутню зустріч в умовах війни.

Провідна ідея полягає в тому, що людські почуття, виражені через мову, здатні зберігати зв'язок між людьми незалежно від відстані, часу та життєвих обставин.

Текст має **виразне особистісне спрямування.** Автор звертається до читача безпосередньо, використовуючи займенники **«ти»**, **«тебе»**, **«ми»**, **«я»**. Завдяки цьому кожен слухач може співвіднести зміст із власним життєвим досвідом.

Тема, основна думка та комунікативна мета тексту

Головна думка – полягає в тому, що справжні почуття не обмежуються фізичною відстанню, а слова допомагають підтримувати зв’язок між людьми, передавати найважливіші переживання та зберігати надію на майбутнє.

Автор використовує форму особистого листа, яка створює ефект безпосереднього спілкування. Початок **«Дозволиш написати листом?»** нагадує розмову між близькими людьми. Запитальна конструкція допомагає встановити психологічний контакт із читачем.

Особливу роль відіграє речення: **«Я – про тебе».** Воно змінює масштаб сприйняття тексту: від загального звернення до мільйонів людей автор переходить до індивідуального адресата.

Комунікативна мета тексту полягає не стільки в передаванні певної інформації, скільки у створенні емоційного контакту зі слухачем. Автор прагне спонукати людину замислитися над власними почуттями, пригадати близьких і переосмислити значення звичайних слів.

Емоційно-психологічний зміст

Емоційна складова є однією з найважливіших особливостей радіодиктанту. У ньому поєднуються любов, ніжність, тривога, сум, страх втрати та надія.

Автор не описує ці почуття відсторонено, а передає їх через **конкретні життєві ситуації та образи.** Особливо виразним є контраст між звичайним мирним життям і военною реальністю.

З психолінгвістичного погляду такі образи **активізують асоціативне мислення та емоційну пам'ять.** Слухаючи текст, людина не просто сприймає слова, а подумки створює певні картини, пригадує власні переживання та встановлює зв'язок між почутим і особистим досвідом.

Водночас важливо розуміти, що **емоційна реакція на текст може бути різною.** Для одних він стане джерелом підтримки та надії, а в інших може викликати сум або болісні спогади, особливо якщо людина пережила втрату чи тривалу розлуку.

Таким чином, радіодиктант має **значний потенціал емоційного впливу,** оскільки звертається до переживань, знайомих багатьом українцям.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ

У тексті переважає емоційно забарвлена лексика, пов'язана з почуттями, міжособистісними стосунками, пам'яттю та воєнною дійсністю.

Особливу увагу привертають такі слова й словосполучення:

- **«міцно любити»** – незвичне поєднання слів, яке надає почуттю фізичної відчутності та символізує стійкість любові;
- **«тримати за руку»** – образ близькості, захищеності й підтримки;
- **«довго-довго обіймати»** – повторення підсилює емоційність та передає тривалість бажаного контакту;
- **«бліндаж»**, **«зеесушного спальника»** – лексика, що вводить воєнний контекст у простір особистих переживань;
- **«зустрінемось»** – слово, яке символізує очікування, віру та перспективу майбутнього.

«останній» і **«крайній»** – ці слова демонструють, наскільки тісно мовлення пов'язане з психологічним станом людини. У певних ситуаціях, особливо пов'язаних із небезпекою, люди можуть уникати слова **«останній»**, оскільки воно асоціюється з остаточністю, втратою або завершенням життя. Натомість уживання слова **«крайній»** іноді сприймається як спосіб уникнути негативних асоціацій.

Цікавим є використання протилежних за емоційним забарвленням понять: **любов і страх**, **зустріч і розлука**, **теперішнє і майбутнє.** . Їхнє поєднання створює психологічну напругу, характерну для тексту, присвяченого життю людини під час війни.

СИНТАКСИЧНІ ТА ПУНКТУАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ

Однією з найпомітніших особливостей цьогорічного радіодиктанту стала **велика кількість і різноманітність розділових знаків.**

У тексті використовуються **коми, тире, двокрапки** та інші пунктуаційні конструкції, які не лише забезпечують граматичну правильність, а й допомагають передати інтонацію, емоційні відтінки та логічні зв'язки між думками.

Речення мають різну будову. Розгорнуті синтаксичні конструкції передають складність авторських роздумів, тоді як короткі висловлювання створюють емоційні акценти.

З психолінгвістичного погляду під час написання диктанту слухач повинен виконувати відразу **кілька розумових операцій:** сприймати мовлення на слух, утримувати інформацію в оперативній пам'яті, визначати граматичну структуру речень, розуміти смислові зв'язки та правильно розставляти розділові знаки.

На нашу думку, саме велика кількість розділових знаків стала одним із головних викликів цьогорічного радіодиктанту.

ОБРАЗНІСТЬ ТА ХУДОЖНІ ЗАСОБИ

Виразність тексту забезпечується використанням **метафор, персоніфікацій, повторів, порівнянь** та символічних образів.

Метафори **Порівняння** **Повтори**

Повторення окремих слів і конструкцій допомагає закріпити основні смисли та посилити емоційний вплив.

Символічні образи:

Особливе значення має **образ листа, який не закінчується.** Він уособлює безперервність людських почуттів, лам'яті та спілкування.

АСОЦІАТИВНЕ ПОЛЕ ТА КЛЮЧОВІ КОНЦЕПТИ

У тексті можна виокремити кілька центральних концептів, навколо яких формується його зміст.

Концепт	Асоціативне значення
Лист	Пам’ять, спілкування, близькість
Мова	Єдність, захист, ідентичність
Любов	Турбота, вірність, прив’’язаність
Війна	Розлука, небезпека, невизначеність
Зустріч	Очікування, віра, майбутнє
Час	Плинність життя, пам’ять, безперервність

Центральним концептом твору є ЛЮБОВ.

Саме він об’єднує інші смислові компоненти та визначає емоційне спрямування тексту.

Водночас важливим є концепт МОВА.

Автор розглядає її як засіб збереження людських зв’язків, передачі особистого досвіду та формування спільної культурної пам’яті.

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ РАДІОДИКТАНТУ НА СЛУХ

Оскільки радіодиктант призначений для усного сприймання та письмового відтворення, особливе значення мають **темп мовлення, інтонація, паузи та логічні наголоси.**

У процесі написання активізуються:

- слухова увага
- оперативна пам'ять
- мовленневе мислення
- механізми письмового мовлення

Людина повинна не лише почути й розпізнати слова, а й зрозуміти їхнє значення, встановити зв'язки між частинами речення та відтворити почуте відповідно до мовних норм.

Цікавим є те, що під час написання диктанту увага учасника може розподілятися між двома завданнями: правильним записуванням тексту та розумінням його емоційного змісту.

Через це деякі глибокі думки автора можуть залишитися недостатньо осмисленими під час першого прослуховування. Натомість повторне читання вже написаного тексту дозволяє зосередитися на його змісті, помітити образні вислови та краще зрозуміти авторський задум.

Висновок

Радіодиктант можна розглядати як приклад складної мовленнєвої діяльності, що поєднує процеси слухання, розуміння, запам'ятовування, аналізу та письма.

НАШІ ДУМКИ ТА ОСОБИСТІ ВРАЖЕННЯ

Цьогорічний радіодиктант видався нам **щирим, емоційним** і водночас **складним** для написання.

Особливо сподобалося, що автор простою мовою розкриває глибокі теми **любові, відданості** та зв'язку між людьми.

Зацікавили вислови **«міцно любити», «останній»** і **«крайній»**, адже вони змушують замислитися над тим, як слова відображають наші почуття та переживання.

Найбільші труднощі, на нашу думку, викликала **пунктуація**, яка вимагала уважності, концентрації та аналізу почутого.

Особливо запам'ятався фінал: **«Я люблю тебе. Так є завжди».** Він передає головну думку твору.

Висновок

Слова любові, підтримки та турботи **мають велику силу** й можуть допомагати людямі переживати складні життєві обставини.

ВИСНОВОК

Проведений психолінгвістичний аналіз радіодиктанту **«Лист, який не закінчується»** дозволяє зробити висновок, що цей текст поєднує мову, мислення, емоції та людський досвід.

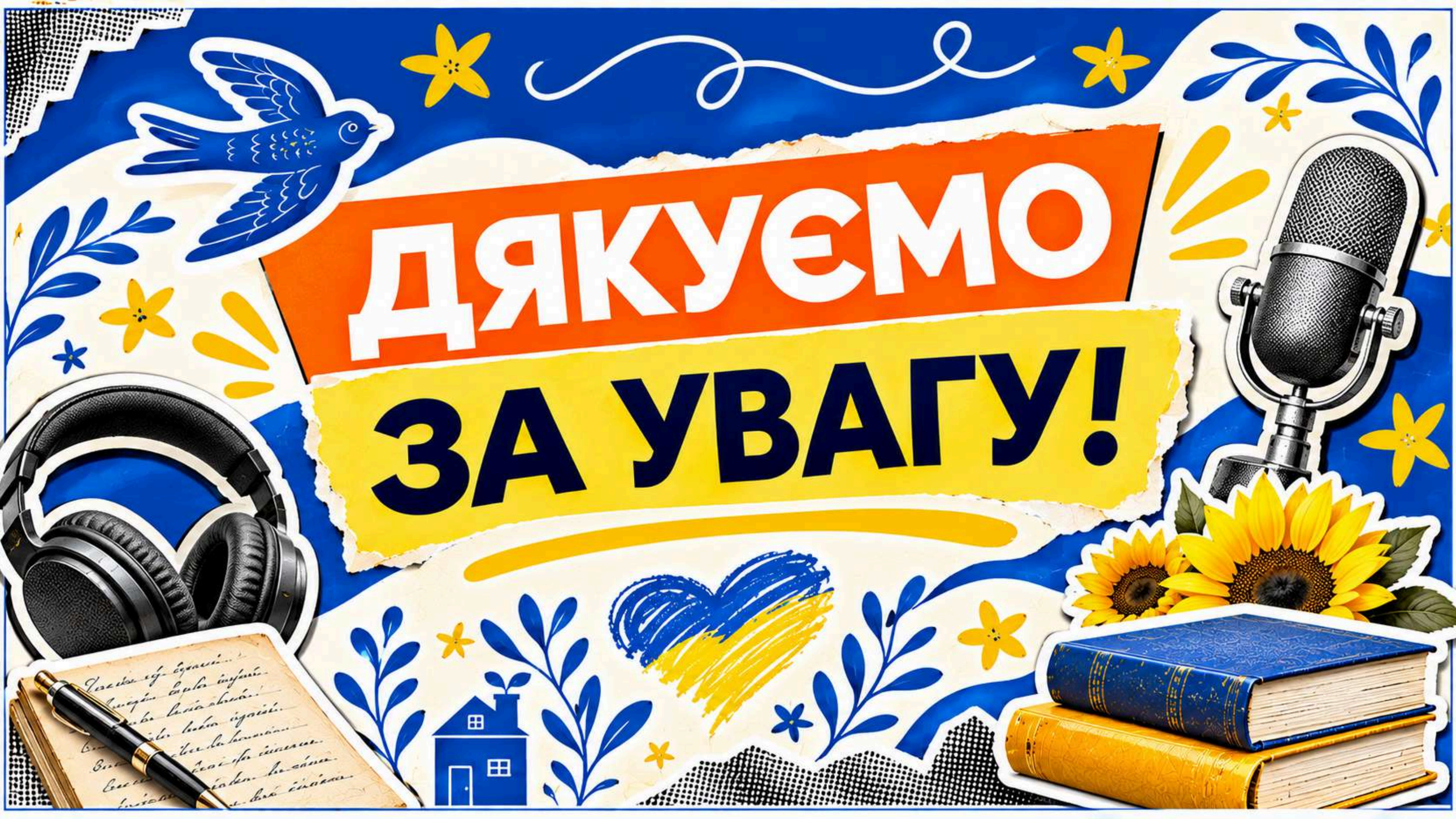
Його особливість полягає в поєднанні простоти мовлення з **глибоким психологічним змістом.** Пунктуаційні конструкції також вимагають уваги, пам’яті та мовленнєвого мислення.

На нашу думку, головна цінність цього радіодиктанту полягає в нагадуванні про **важливість людських стосунків, любові, підтримки та сили слова.**

ДЯКУЄМО
ЗА УВАГУ!